

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : ความสอดคล้องของกิจกรรมการประเมินโครงการทางการศึกษาในระดับอำเภอ กับความต้องการของผู้มีอำนาจตัดสินใจ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน : นายสำราญ บุญหมั่น

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต : สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

รองศาสตราจารย์ ดร. กิตติพร ปัญญาภิญโญผล	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. บุญส่ง นิกแก้ว	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. สุธรรม์ จันทน์หอม	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการประเมินโครงการทางการศึกษาในระดับอำเภอ ในด้านความต้องการของผู้มีอำนาจตัดสินใจ สภาพการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบโครงการ ความสอดคล้องระหว่างความต้องการของผู้มีอำนาจตัดสินใจกับสภาพการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบโครงการ รวมทั้งศึกษาสาเหตุของปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหา และจัดอันดับความสำคัญของปัญหาการประเมินโครงการทางการศึกษาในระดับอำเภอ

ในการศึกษา ได้ดำเนินการเป็นสองขั้นตอนคือ ในขั้นตอนแรก เป็นการศึกษาจากกลุ่มประชากร กล่าวคือ ศึกษาความต้องการของผู้มีอำนาจตัดสินใจ จำนวน 33 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย และศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบโครงการทางการศึกษา รวม 9 โครงการ จำนวน 84 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีเนื้อหาสอดคล้องกับแบบสอบถามความต้องการของผู้มีอำนาจตัดสินใจ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และหาความสอดคล้องโดยใช้ค่าสหสัมพันธ์เคนดอลล์ ทอ์ ในขั้นตอนที่สอง เป็นการศึกษาสาเหตุของปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและความสำคัญของปัญหาการประเมินโครงการ โดยใช้การสัมภาษณ์กลุ่ม และการสำรวจหลักฐานการปฏิบัติงานประเมินโครงการ จากกลุ่มตัวอย่างผู้รับผิดชอบโครงการที่ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ รวม 10 อำเภอ จำนวน 36 คน

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. สารสนเทศเกี่ยวกับการประเมิน พบว่า เรื่องที่กำหนดไว้ในการศึกษาซึ่งเป็นการต้องการของผู้มีอำนาจตัดสินใจ ร้อยละ 81.82 ขึ้นไป มีการปฏิบัติโดยผู้รับผิดชอบโครงการ ร้อยละ 37.35 ขึ้นไป และมีความสอดคล้องกันในระดับสูง ($\tau = 0.67-1.0$) รวม 8 ใน 12 เรื่อง เรื่องที่มีความสอดคล้องต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ($\tau = 0.61$) ได้แก่ การสื่อสารนโยบายการประเมิน วิธีพัฒนามาตรฐานงานประเมิน ความถี่ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้ปฏิบัติงานประเมิน และงบประมาณเพื่อการประเมิน สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินคุณค่าของโครงการ ซึ่งได้ศึกษาเป็นรายโครงการ พบว่า ผู้มีอำนาจตัดสินใจทุกคน มีความต้องการในเรื่องดังกล่าว ส่วนผู้รับผิดชอบโครงการทุกคน มีการปฏิบัติ และมีความสอดคล้องกันในระดับสูง ($\tau = 0.73-1.0$) จำนวน 6 ใน 9 โครงการ

2. การออกแบบการประเมิน ในเรื่องรูปแบบที่ใช้ในการประเมิน และผู้รับผิดชอบการประเมิน ซึ่งได้ศึกษาเป็นรายโครงการ พบว่า ผู้มีอำนาจตัดสินใจทุกคน มีความต้องการ ส่วนผู้รับผิดชอบโครงการทุกคน มีการปฏิบัติ และมีความสอดคล้องกันในระดับสูง ($\tau = 0.73-1.0$) เฉพาะเรื่องรูปแบบที่ใช้ในการประเมินโครงการ จำนวน 5 ใน 9 โครงการ สำหรับเรื่องบุคลากรที่ร่วมวางแผน ผู้มีอำนาจตัดสินใจทุกคน มีความต้องการ ส่วนผู้รับผิดชอบโครงการทุกคน มีการปฏิบัติ แต่มีความสอดคล้องต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ส่วนเรื่องความร่วมมือของบุคลากรในการวางแผน ซึ่งศึกษาโดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า ผู้มีอำนาจตัดสินใจ มีความต้องการในระดับมาก ผู้รับผิดชอบโครงการ มีการปฏิบัติในระดับมากเช่นกัน และมีความสอดคล้องกัน

3. การรวบรวมข้อมูล ซึ่งกำหนดการศึกษาเป็นรายโครงการ พบว่า ทุกเรื่องที่ศึกษา ผู้มีอำนาจตัดสินใจทุกคน มีความต้องการ ได้มีการปฏิบัติโดยผู้รับผิดชอบโครงการทุกคน และมีความสอดคล้องกันในระดับสูง ($\tau = 0.73-1.0$) ในบางโครงการในทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่องรูปแบบการรับผิดชอบการประเมิน มีความสอดคล้องต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดในทุกโครงการ

4. การวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูล เฉพาะเรื่อง ผู้วิเคราะห์ข้อมูลและผู้แปลความหมายข้อมูล ซึ่งได้ศึกษาเป็นรายโครงการ พบว่า ผู้มีอำนาจตัดสินใจ มีความต้องการในเรื่องดังกล่าว และมีการปฏิบัติโดยผู้รับผิดชอบโครงการทุกคน และมีความสอดคล้องกันในระดับสูง ($\tau = 0.73-1.0$) คือเรื่อง ผู้วิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 2 ใน 9 โครงการ และเรื่องผู้แปลความหมายข้อมูลในทุกโครงการ ส่วนเรื่องการตรวจสอบข้อมูล

ข้อมูลก่อนการวิเคราะห์ ผู้มีอำนาจตัดสินใจทุกคนมีความต้องการ และผู้รับผิดชอบโครงการ ร้อยละ 96.39 มีการปฏิบัติ และมีความสอดคล้องกันในระดับสูง ($T = 1.0$) สำหรับ เรื่อง การใช้สถิติในการวิเคราะห์ ซึ่งได้ศึกษาโดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า ผู้มีอำนาจตัดสินใจมีความต้องการในระดับมาก ผู้รับผิดชอบโครงการ มีการปฏิบัติในระดับมาก และมีความสอดคล้องกัน

5. การรายงานผลการประเมิน ในเรื่อง รูปแบบรายงานการประเมินโครงการ เนื้อหาสาระของรายงาน วิธีการเผยแพร่รายงาน และหน่วยงานที่รายงานผลการประเมินโครงการ ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ร้อยละ 81.82 ขึ้นไป มีความต้องการในทุกเรื่อง และผู้รับผิดชอบโครงการ ร้อยละ 20.48 ขึ้นไป มีการปฏิบัติ แต่มีความสอดคล้องต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดในทุกเรื่อง ส่วนเรื่องการตรวจร่างรายงานการประเมินโครงการ ซึ่งได้ศึกษาเป็นรายโครงการ พบว่า เป็นความต้องการของผู้มีอำนาจตัดสินใจทุกคน และมีการปฏิบัติโดยผู้รับผิดชอบโครงการทุกคน และมีความสอดคล้องกันในระดับสูง ($T = 0.73-1.0$) ในทุกโครงการ นอกจากนี้ ในเรื่องการใช้ประโยชน์จากรายงานการประเมินโครงการ ซึ่งได้ศึกษาโดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า พบว่า ความต้องการของผู้มีอำนาจตัดสินใจอยู่ในระดับมากขึ้นไป ผู้รับผิดชอบโครงการ ได้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกัน

สาเหตุสำคัญของปัญหาการประเมินโครงการทางการศึกษาในระดับอำเภอ เนื่องมาจากกรณีนโยบายการประเมินโครงการที่ไม่ชัดเจน ไม่มีการวางแผนอย่างมีระบบ และความไม่พร้อมของทรัพยากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานประเมินโครงการ และพบว่า ปัญหาสำคัญของการประเมินโครงการทางการศึกษาในระดับอำเภอ คือ ปัญหาด้านการวางแผนการประเมินโครงการ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ควรจัดให้มีการวางแผนประจำปีของหน่วยงานอย่างมีระบบ มีการกำหนดนโยบายการประเมินโครงการที่ชัดเจน และจัดกิจกรรมส่งเสริมงานด้านการประเมินโครงการ

Thesis Title : The Congruence of Educational Program Evaluation Activities with the Needs of Decision-Makers in the Office of Chiang Mai Provincial Primary Education

Author : Mr. Samran Boonmunt

M. Ed. : Research and Statistics in Education

Examining Committee :

Assoc. Prof. Dr. Kittiporn	Punyapinyopol	Chairman
Assoc. Prof. Dr. Boonsong	Nilkaew	Member
Assoc. Prof. Dr. Suthan	Janhom	Member

Abstract

The purposes of this investigation were to examine : the needs of decision-makers regarding district educational program evaluation activities, the actual activities of program evaluators, the congruence between the decision-makers' needs and the evaluation practitioners' activities, the causes of problems (incongruency), and the ranking by the evaluation practitioners of the severity of the problems.

The study consisted of two stages. First, a population of the 33 decision-makers were asked about their needs using the Delphi Technique, and the 84 program evaluation practitioners in nine programs were given a questionnaire about their activities (both groups were asked about the same content areas). Kendall's tau was used to measure the congruence between the decision-makers' needs and practitioners' activities. Second, a sample of 36 subjects in ten districts was selected using stratified random sampling. A group interview was used to determine the causes of problems (incongruence between needs and activities).

Findings of this study were :-

1. At least 81.82% of the decision-makers identified items in the category "focus of the evaluation" as a need. At least 37.35% of the evaluation practitioners did those activities. And there was high congruence ($\tau = 0.67-1.0$) for eight out of the twelve activities included in this study. The activities that their congruence were lower than the criteria ($\tau = 0.61$) were communication of the policy, method of developing evaluation standards, frequency of holding workshops, and evaluation budget. For determining the individual program the category of "criteria for judging program", all the decision-makers needed all items which also were done by all the evaluation practitioners. And there was high congruence ($\tau = 0.73-1.0$) for six out of nine programs.

2. From considering each of nine programs, all of the decision-makers identified the items in the category "designing the evaluation" as a need, while all of the evaluation practitioners performed those items. Specially, it showed high congruence ($\tau = 0.73-1.0$) for six out of nine programs in "program evaluation model". Besides, "program evaluation planning designer", needs of all the decision-makers were performed by all of evaluation practitioners, but congruence was lower than the criteria. In addition, "program evaluation planning cooperation" which used rating scale was found that the decision-makers' needs were as high as the evaluation practitioners' actual performance. The congruence was also found.

3. Every item of "collecting evaluation information" was a need of all the decision-makers, and all of this need was done by all of the evaluation practitioners. The high congruence ($\tau = 0.73-1.0$) was found for some programs, but the category of "program evaluation responsibility model" was found lower congruence than that of the criteria in every program.

4. Analyzing and interpreting information, especially, "data analysis performer" and "data interpreter" which was studied by each of the nine programs found that the needs of all the decision-makers were done by all of evaluation practitioners.

There was high congruence ($\tau = 0.73-1.0$) for 2 out of 9 programs in "data analysis performer" and all the nine programs in "data interpreter". All the decision-makers' need on "data examining data before analysis" were done by at least 96.39% of the evaluation practitioners. There was high congruence ($\tau = 1.0$). By rating scale, "using statistical analysis", the decision-makers' needs were as high level as the evaluation practitioners' actual performance. Congruence was found for this item.

5. At least 81.82% of the decision-makers identified items in "reporting information" (program evaluation reporting form, content of program evaluation, dissemination of the program evaluation results, and source of program evaluation reporting) as a need, while these items were done by at least 20.48% of the evaluation practitioners. The congruence for every item was lower than the criteria. From considering each of the nine programs, the category of "examining the draft of the program evaluation report", was a need of all the decision-makers and this need was done by all of the evaluation practitioners. There was high congruence ($\tau = 0.73-1.0$) for every program. From rating scale, under the category of "usefulness of the program evaluation report", decision-makers' needs were as high level as the evaluation practitioners' actual performance. Congruence was found for them.

The major problems or incongruence between the decision-makers and the evaluation practitioners were : unclear program evaluation policy, unsystematic planning, and unreadiness of resources (especially personnel). Unsystematic planning was ranked as the most important problem.

Recommendations for this study are : organizations should plan evaluations annually and systematically, clearly define the program evaluation policy, and also organize different types of activities such as workshops to train personnel in the area of program evaluation.